

К.е.н., доцент Гевлич Л. Л,

к.т.н., доцент Гевлич І. Г.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

## **ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У МАЛИЙ БІЗНЕС**

Суб'єкти малого підприємництва займають найбільшу питому вагу у загальній кількості суб'єктів господарювання в усьому світі. За даними Державної служби статистики України у 2019 р. 362 328 вітчизняних малих підприємств (95,2% загальної кількості суб'єктів господарювання) забезпечували робочі місця 1 746,6 тисячам осіб та виробляли продукції (робіт, послуг) на 1 839 875,9 млн. грн. [1]. Разом з тим підприємства малого бізнесу стикаються із проблемою недостатньої інвестиційної привабливості і зазнають труднощів у реалізації свого потенціалу з цієї причини. Тож дослідження напрямів підвищення інвестиційної привабливості підприємств малого бізнесу є важливим науковим та практичним завданням.

Проблеми функціонування малих підприємств досліджувалися у роботах таких вітчизняних науковців, як А. Крисак, О. Мусятовська, О. Пукало [2-3]. Однак можливість використання фінансової звітності таких підприємств в якості інструменту покращення їх інвестиційної привабливості не розглядалася. Тому дослідження даного напрямку вирішення проблем розвитку вітчизняного малого бізнесу є перспективним.

Метою роботи є дослідження можливості використання звітності в якості інструменту покращення інвестиційної привабливості вітчизняних малих підприємств.

Вимоги до фінансової звітності вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема, і суб'єктів малого підприємництва, регламентовані законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 за такими аспектами:

1) визначення: фінансовою є звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства;

2) мета складання: надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації;

3) склад: баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до фінансової звітності;

4) користувачі інформації: фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

5) принципи побудови: повного висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, нарахування, превалювання сутності над формою, єдиного грошового вимірника;

б) джерела даних: облікова система суб'єкта господарювання;

7) верифікація: для суспільно значущих підприємств вимагається щорічний аудиторський висновок щодо фінансової звітності.

Разом з тим НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» установлює зміст і форму фінансової звітності малого підприємства та мікропідприємства у складі балансу і звіту про фінансові результати, які не підлягають аудиторській перевірці чи оприлюдненню. Така ситуація розглядається як інструмент державної підтримки малого бізнесу через спрощення вимог до звітування. У той же час за результатами опитування 27 представників малого бізнесу Вінниччини, проведеного авторами у лютому 2021 р., 77,8 % менеджерів, власників та бухгалтерів суб'єктів малого підприємництва зацікавлені у оприлюдненні фінансової звітності, а 88,9 % воліли б отримувати додаткову інформацію – щонайменше аналітичні показники (рентабельність, ліквідність – 77,8 %) та плани розвитку (63 %) в окремому звіті (81,5 %) або наочному матеріалі (діаграмах, графіках – 48,1 %). На думку 55,6 % респондентів оприлюднення звітності позитивно вплине на ділову активність, такої ж думки стосовно оприлюднення додаткової інформації дотримується 70,4 % респондентів.

Аналогічна позиція і у професійної спільноти: Міжнародний стандарт

фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) при наявності спрощень у кількості елементів звітності, їх визнанні та оцінці не скорочує складу фінансових звітів підприємства, а передбачає подання балансу, звіту про фінансовий результат, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал та приміток.

У контексті потреби у додатковій інформації суб'єктів малого підприємництва цікавою є сучасна європейська практика формування інтегрованого звіту, який об'єднує суттєву інформацію про стратегію, управління, результати діяльності та перспективи підприємства та відображає комерційний, соціальний та екологічний аспекти діяльності. Деяким вітчизняним аналогом інтегрованого звіту є звіт про управління, у якому наводяться дані щодо організаційної структури, результатів діяльності, ліквідності та зобов'язань, екологічних аспектів, соціальних аспектів та кадрової політики, ризиків, досліджень та інновацій, фінансових інвестицій, перспектив розвитку, корпоративного управління. Великим підприємствам, середня кількість працівників яких на дату складання річної фінансової звітності перевищує 500 працівників, рекомендується включати у звіт про управління нефінансові показники діяльності, що містять інформацію щодо впливу діяльності на навколишнє середовище, довкілля, соціальні питання. Разом з тим звіт про управління, на жаль, не є інтегрованим із основними фінансовими показниками, тому не досягає мети цілісного представлення інформації про суб'єкт господарювання.

Що стосується зацікавленості в аналітичних показниках суб'єктів господарювання для прийняття управлінських рішень щодо співробітництва, корисною може бути методика розрахунку показників, що використовується банками для оцінки фінансового стану боржника [4] з особливим акцентом на показники ліквідності (загальної, швидкої, поточної), ділової активності (оборотності запасів, оборотності кредиторської заборгованості, оборотності поточних активів), прибутковості (рентабельність операційної діяльності, рентабельність до оподаткування), фінансової стійкості (показник капіталу та

показник заборгованості).

За результатами дослідження розроблені такі пропозиції удосконалення звітності як інструменту підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів малого підприємництва:

1. Ввести загальнонаціональну вимогу оприлюднення фінансової звітності малих підприємств, що дозволить підвищити рівень обізнаності в рамках прийняття управлінських рішень щодо контрагентів.

2. Ввести загальнонаціональну вимогу підготовки додаткової інформації усіма суб'єктами господарювання, врахувавши побажання користувачів у наочності представлення аналітичних показників.

3. Розглянути можливість впровадження у вітчизняну облікову практику інтегрованої звітності, що дає цілісне уявлення не тільки про фінансові показники, а й про екологічну та соціальну відповідальність бізнесу.

Дослідження структури та змісту додаткової інформації в рамках звітування вітчизняних суб'єктів господарювання буде напрямом подальших досліджень.

#### ***Список використаних джерел:***

1. Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва у 2010-2019 роках. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Крисак А. О., Мусятовська О. С. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 68-73.

3. Пукало О. Теоретичні проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 4. С. 31-37.

4. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>.

## ФОРМА ЗАЯВКИ НА УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ

ПІБ автора (повністю)	Гевлич Лариса Леонідівна
Науковий ступінь	К.е.н.
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Місце роботи	Донецький національний університет імені Василя Стуса
Назва тез	Звітність як інструмент залучення інвестицій у малий бізнес
Секція	2) підприємництво, торгівля, маркетинг: сучасні тренди та перспективи розвитку
Контактний телефон (моб.)	+38050 217 6314
E-mail	Hevlich.hll@donnu.edu.ua

ПІБ автора (повністю)	Гевлич Іван Геннадійович
Науковий ступінь	К.т.н.
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри економічної та управлінської аналітики
Місце роботи	Донецький національний університет імені Василя Стуса
Назва тез	Звітність як інструмент залучення інвестицій у малий бізнес
Секція	2) підприємництво, торгівля, маркетинг: сучасні тренди та перспективи розвитку
Контактний телефон (моб.)	+38050 217 6315
E-mail	i.gevlych@donnu.edu.ua